

fegyveres konfliktus első 2 hetében. A legutóbbi hetek bizonyos jelenségei azonban azt mutatják, hogy Lett és Esztország (és Finnország is) vagy egyszerűen „lefeküdnek“ a be és átvonulni akaró német hadsereg előtt, vagy pedig, amint ezt az egyre sűrűbb lett, eszt és finnországi német vezérkari „udvariasági“ látogatások már előre jelzik: nyíltan vallanak Németország mellett! Az eszt határ alig 150 km-re

van Leningrádtól, a finn határ pedig csak 45-re! Ezeket a távolságokat minden bizonnyal jól lemérték már Berlinben is és Moszkvában is a megfelelő következtetésekkel együtt! Az „Északi hadi-háromszög“ e pillanatban a legfontosabb stratégiai pontja Európának. Amelyik erős fél birtokolja: az az első nagy ütközet győztesének tekinthető. (Keleti Sándor)

V I L Á G S Z E M L E

A HÁBORU ÉS BÉKE FRONTJAINAK KIALAKULÁSA

Abban a vajadásban, amely a két világpolitikai front kialakulásáért hónapok óta folyik, minden jel szerint odáig jutottunk e hónap folyamán, hogy ha a két front, két államsoport, amelynek a készülő háborúban egymással szemben kell állaniok, még nem nyertek egyik oldalon sem végleges, szerződésben lefektetett és aláírásokkal megpecsételt formát, az egyes államok magatartása mégis elég nagy mértékben tisztázódott és annyira, amennyire véglegesnek látszik.

Igy az egyik oldalon, a totális-háborús államok oldalán: miután a német-olasz szövetség nyilvános és ünnepélyes formában is létrejött, annak érvényét már közös katonai és rendőri intézkedések biztosítják és teszik visszavonhatatlanná. Többszer német tisztnek és altisztnek az olasz hadseregben való munkája, egy Lybiába küldendő német hadsereg kiképzése, az olasz sajtó- és propaganda-szolgálatnak német vezetés alatt német mintára történő átszervezése — megannyi jelei annak, hogy a két állam Németország nyilvánvaló hegemoniája alatt egyetlen háborús szervezetté nő össze. Kisebb-nagyobb hullámzásokkal tisztázódási folyamat megy végbe a totális front többi szakaszain is. Japán, amelyet ugyan nem sikerült nyílt szövethetésre bírni az összes békefront-államok ellen, állásfoglalását nyilvánítja a békefront egyes tagjai ellen indított erőszakos akciókkal, a tiencsini angolelleses blokáddal, a szovjetbarát Mongólia ellen intézett támadásokkal. Magyarország szövetségi kapcsolatait a totális blokkal szemben ugyan tetemesen zavarja az a gazdasági harc, amellyel a kis „átka-rolt“ állam a kifosztás ellen védekezik (a lakosság szinte egyöntetű, izzó németgyűlöletének kísérete mellett) és nem kevésbé zavarólag hatnak a kormányzó és udvarának nyíltan lengyelbarát (a mai helyzetben tehát németellenes) megnyilatkozásai, — de ugyanekkor német mintára, tűzön-vízen keresztül végrehajtja a zsidótörvényt és arra tesz előkészületeket, hogy — mint Szlovákiában tették — szükség esetén a zsidókon vegyék be azt, amit a szövetségeseeknek végül is oda kell még adni. Hasonló hatások és ellenhatások között megy végbe Jugoszláviának, Bulgáriának, a Balti államoknak és Németország megfélemlített kisebb szomszédainak a totális

háborús szervezetbe való „gleichschaltungja“, „élettérré“-nyilvánítása. És ha ezek közül egyiknek-másiknak, a Balti államoknak, Dániának, Svájcnak, stb. végleges hovafordulása még kétséges, más államok, mint Jugoszlávia és Magyarország, háború esetén nem okozhatnak különös gondot a totális blokknak: a döntő percben, ha annak szüksége mutatkozik, egyszerűen meg lehet szállni e földrajzilag és politikailag kiszolgáltatott országokat — ha ugyan meg nem szállják őket még a háború kitörése előtt, már a közeljövőben...

Hogy a totális államok „életterületén“ belüli helyzetisztázás, ezeknek a területeknek a totális blokk háborús céljaira való „tisztaamosása“ megkívánja e a fentjelzett újabb országfoglalásokat, még bizonytalan és nagy mértékben attól függ, hogy a kérdéses országok mennyire lesznek képesek megfelelő hajlékonysággal, önkéntes behódolással és önáldozással feleslegessé tenni, hogy Csehszlovákia vagy Albánia sorsára juttassák őket. Egyelőre két pontra összpontosul a totális államok helyzetisztázító és hódító tevékenysége: délen Csehországra és Szlovákiára, északon Danzigra.

Mit készít elő Németország Danzigban? A világsajtó és közvélemény joggal teszi fel ezt a kérdést úgy, mint amelynek megoldása az egész világhelyzetet egy csapással megváltoztathatja, minden eddigi számítást felboríthat, az európai háborút kirobbanthatja. A lengyel fennhatóságnak Danzigból való teljes kiküszöbölése és ezzel kapcsolatban a danzigi Korridoron a német fennhatóságnak akár nyílt, akár burkolt bevezetése első fokon Lengyelországnak mostani szövetségeseitől, Angliától és Franciaországtól való elszakítását és ezzel az egész mostani garancia- és védelmi-rendszernek hatálytalanítását és Lengyelország teljes bekerítését jelentené, másodfokon — de ezekkel teljesen egyidejűleg — Lengyelországnak teljes gazdasági alákötését, megbénítását és kiszolgáltatottságát, ezen keresztül pedig a 33 milliós ipari ország függetlenségének szükségszerű likvidálását, nyílt vagy burkolt albánizálását, ha csak nem akarjuk azt az egészen valószínűtlen feltevést elfogadni, hogy az így minden nyugati segítségtől megfosztott, gazdaságilag fojtogatott és politikailag tehetelen ország, mai gazdasági-politikai rendszerének fenntartása mellett egészen a keleti nagy szomszéd, Szovjetország karjaiba veti magát. Érthető hát, ha a lengyelek és szövetségeseik Danzigot akár a világháborút kockáztatva is, körömszakadtukig védeni ígérik és — minden jel szerint — erre készülnek is. Akarja-e, akarhatja-e Németország ezt kockáztatni? Csak úgy, ha az azonnali nagy háborút merheti vagy kell mernie. Ha Németország újabb gazdasági, pénzügyi és katonai-politikai helyzetét, amely minden újabb technikai erősödés ellenére, az elmúlt hónapban csak jobban súlyosbodott, komplikálódott és a közeljövőben csak tovább súlyosbodhatik és komplikálódhatik, akkor Németországnak ezt a „nagy ugrását a sötétbe“ lehetségesnek, sőt valószínűnek kell tartanunk, különösen, ha a háborúban Szovjetország részvétele a távolkeleti helyzet vagy akár csak az angol konzervatívok rövidlátó manőverezése következtében kimarad. Mindamellert nemcsak erről, nemcsak a legfőbb tétről, az egészről lehet szó Németország danzigi játékában. Arról is lehet szó, hogy Németország, számítva az ellenfél felkészületlenségére — különösen, amíg az angol-orosz-francia szövetség létre nem jöhet — megpróbál kieroszakolni annyit, amennyit az adott helyzetben háború nélkül is elérhet: burkolt hadseregszállításokkal, a „szabadcsapatok“ tűzéri és technikai felsze-

relésével és kiképzésével esetleg erősítések és repülőterek létesítésével a különben politikailag német vezetés alatt álló „szabad várost“ (óh!) ugy „kikészíteni“, hogy háború esetén azonnal a német hadsereg akciójának kiindulópontjául és bázisául szolgálhasson Lengyelország — és esetleg a Szovjetunió — ellen, hogy így mindjárt a háború elején elérje azt, amit békében nem sikerült elérnie: Lengyelország elszakítását és átkarolását. Hogy ezt a de facto foglalást Lengyelország és szövetségesei tétlenül tűrik-e majd, hogy Németország megelégszik-e ennyivel, vagy igyekezni fog valamilyen formában névlegessé is tenni, kinyilatkoztatni és kihirdetni, ami az otthoni közvélemény felvillanyozásának szempontjából igen fontos volna, az az ellenfél ellen-akciójának mérvétől, a háború kockázatának nagyságától és attól függ, hogy mennyiben vállalja majd Hitler most mindjárt a háború kockázatát is. Bizonyos, hogy a danzigi akció, még ha egyelőre akár csak burkolt vagy részleges hódításra szorítkozik is, a dolgok logikájánál fogva akaratlanul, előreláthatatlanul is háborúba vezethet: ahhoz tulságosan élhegyen áll minden e kérdés körül, semhogy a háború kockázata nélkül bármit is lehessen változtatni ezen a helyen.

Kevésbé kockázatos, de nem kevesebb gondot okozó a „tereptisztítás“, amelyet a német imperializmus Cseh-Morvaországban és Szlovákiában visz véghez: a kladnói affér és annak háttere, a szlovákiai helyzet új alakulása, stb. Nem tudjuk, mennyiben állják helyüket azok a feltevések, amelyek szerint a kladnói merénylet a német kormány saját műve, amelynek célja: alkalmat teremteni a protektorátus alatt álló országok autonóm közigazgatásának és nyelvi autonómiájának megszüntetésére, Cseh-Morvaországok végleges annektálására és erőszakos elnémetesítésére. Bizonyos, hogy eddig, minden megszállás és erőszakos térdrekenyszerítés ellenére a csehszlovák köztársaság politikailag, erkölcsileg nincs likvidálva, sőt a csehszlovák nemzeti eszmének és tradíciónak nagyfokú újraéledéséről tanuskodik a békés tüntetéseknek és kisebb-nagyobb véres incidenseknek egész sora, amellyel szemben a helyi cseh rendőrség és közigazgatás tehetetlennek bizonyult. A helyzet nagyon kiélesedett azáltal, hogy a német háborús gazdaságot a legnagyobb könyörtelenséggel vezették be a protektorátus területén, a lakosság élelmezési rezsimjét és a munkaviszonyokat (munkabérek, munkaidő és szociálpolitikai berendezkedések), amelyek Csehszlovákiában igen magas fokon javították a dolgozók helyzetét, nemcsak a nagynémetországi nivóra, de ennél is jóval mélyebbre süllyesztették, a németországgal konkurens iparágakat lenyomták, egyeseket teljesen megszüntettek, a fontos hadüzemeket, ezek között a gigantikus Skoda- és Wittkowitz-műveket militarizálták, ezekben és számos más üzemekben a cseh szakmunkásokat javarészből német munkásokkal helyettesítették és megkezdték a cseh-morva országrészek elnémetesítését azzal, hogy nagy tömegben (eddig mintegy 150.000-es számban) vittek el onnan Németországba kényszerszermunkára cseh nemzetiségű munkásokat, német tisztviselőkkel helyettesítették a cseheket a rendőrségen, közigazgatásban, bevezették a német nyelvet a közhivatalokba és iskolába, németországi törvényeket alkalmaznak a zsidókérdésben, stb., stb. Mindezek az intézkedések, amelyekkel máris több ponton megsértették a proklamált protektorátusi statutumot („alkotmányt“), még mindig nem elégíthetik ki a német imperializmus politikai és hadi érdekeit: sőt, azok csak a végletekig fokozzák a lakosság harci gyűlöletét, még veszélyesebbé teszik, háború

esetére, ezt a Németország „gyomrában“ pusztító fekélyt. Ezért mind sürgősebbé — és valószínűbbé — válik a protektorátus likvidálása, Cseh- és Morvaországok teljes bekebelezése, stb., amire a német sajtó mind kihívóbb hangon készíti elő a közvéleményt. Meddig mehet el ezen az uton a német kormány? Beszélnek az egész cseh lakosság erőszakos áttelepítéséről, német területeken való szétszórásáról, az ellentálló elemek fizikai megsemmisítéséről és bizonyára nem a nemzetiszocializmus erkölcsi meggondolásain fog mulni, ha a német kormány mégse szánja rá magát az ilyfoku, az emberiség és emberi barbarizmus történetében eddig példátlan nép- és nemzetpusztításra.

Hasonlóan alakul a helyzet, részben a Gleichschaltung, részben pedig a szlovák nemzeti életre újból mindinkább ható csehországi nemzeti ellenállás hatása alatt, Szlovákiában. Itt az éledő nemzeti ellentállás jeleinek tekinthetjük: az uralkodó Hlinka-párton belül keletkezett ellenzéki mozgalmat, amely elsöpréssel fenyegeti a német parancs alatt dolgozó Tissov-kormányt, a mind sűrűbb lengyelbarát (németellenes) megnyilatkozásokat a lakosságban és hadseregben, a tiszteknek és katonáknak újabb tömegessé vált átszökését Lengyelországba, stb. Ez az irányzat nem mai keletű, annak bélyege rajta van az önálló Szlovákia létezése óta mindenben, ami ott végbemegy. Elég emlékeztetnünk azokra a körülményekre, amelyek között a zsolnai „nemzetgyűlés“ ez év márciusában Szlovákia „függetlenségét“ kikiáltotta. Tudvalevő u. i., hogy ez a nemzetgyűlés, amely már a Hlinka-gárda és a német parancs erős befolyása alatt és rendezésében ült össze, eredetileg a következőképp oszlott meg: mintegy 40 százaléka a szavazatoknak a Csehszlovák köztársaságban való megmaradás mellett, ennél csak valamivel kevesebb Lengyelországhoz való csatlakozás mellett nyilvánult meg és husz százaléknál alig többen szavaztak a német utasításnak megfelelő „függetlenség“ mellett. Újabb, igen erélyes nyomásnak kellett jönnie Berlinből, hogy a nemzetgyűlés új ülésén és új rendezésben megejtett szavazás által és így is igen kétséges többséggel kimondja a függetlenséget, illetve a cseh tartományoktól való elszakadást. Ha ez így volt, akkor amikor a szlovák nép még alig érezhette a német védnökség nyomasztó terheit, hatványozottan áll ez ma, amikor a degradált, kifosztott ország a német csapatok felvonuló-területévé lett. Érthető hát, ha a német sajtó mind hűvösebben emlékezik meg az egykor „kedvenc“ Szlovákiáról, ha Himmler Gestapo-vezető Szlovákiát Cseh- és Morvaországgal egy kalap alá veszi, amikor kijelenti, hogy „ki kell már füstölteni azt a darázs-fészket ott!“ és a szlovák nemzeti ellenzék mozgólódására azzal készül felelni, amivel Mussolini felelt „védett“-jének, Albániának, amint az emelgetni kezdte igábahajtott fejét...

Ugy a danzigi, mint a csehszlovák „darázs-fészkek“-kel annyival is észrevétlenebbül foglalatzkodhatott Németország, mert a világ figyelmét hetekig a tiencsini japán akció kötötte le, amelynek amellet, hogy jelenképen befolyásolta (ugy kedvező, mint kedvezőtlen irányban) az angolszovjet-tárgyalásokat, másfelől éppen az is célja volt, hogy a nagyhatalmak és közvélemény figyelmét elterelje Németország újabb közép- és észak-európai mozdulatairól. De tévedés volna azt hinni, hogy Tiencsin csak ezért volt és van, mintahogy végzetes tulzás volna feltenni, hogy, mint egyesek eredetiség és szenzáció kedvéért állítják, most már nem Európában, nem Danzigban és a Siegfried-vonalon, Londonban és Moszkvában,

hanem — Tiencsinben dől el a világháború vagy világbéke sorsa, vagy akár, hogy a tiencsini incidens jelentőségében csak egyenrangúnak is tekinthető azzal, ami Danzigban, Prágában vagy Európa fővárosaiban végbemeget. Általában jó, ha egyszer mindenkorra leszögezzük magunknak, bármennyire is nem tetszik ez azoknak az eredetieskedő irodalmároknak és az exotikumok kedvelőinek, akik előszeretettel helyezik át a világ súlypontját, hol Kinába, hol Egyiptomba vagy éppenséggel — a képzelődők pontosságával — a Csendes-Óceánra, hogy a világ köz- és súlypontja, mint eddig, ugy ezután is és még jó sokáig nem lehet máshol, mint Európában és Északamerikában (mondjuk: az Atlanti Óceánon), ahol nemcsak a világot irányító gazdasági, pénzügyi és politikai hatalmak székhelyei vannak, de minden nagyhatalom katonai erejének döntő zöme és legfontosabb rezervái is, ahol a világ ipari termelésének több, mint 90 százaléka összpontosul, a hozzátartozó nyersanyagok legfontosabb és leggazdagabb forrásaival egyetemben. Így hát Tiencsin (vagy akár egész Kína) elfoglalása, az angolok, franciák és amerikaiaknak Japánnal szemben való háttérbeszorulása és — a legvégsőbbekre is számítva — egy japán ázsiai világbirodalom kialakulása természetesen igen erősen befolyásolják a világ fejlődésének menetét, különösen egy távolabbi jövőben — de a világmai konstellációjában Tiencsin (vagy akár egész Kína) kérdései lokális, távolkeleti kérdések és még oly mértékben sem döntik el nagyhatalmak világpolitikai magatartását, csoportosulását, aktivitását — a világháború vagy béke sorsát, mint nem egy látszólag sokkal jelentéktelenebb, de itt, közelben és közvetlenül ható európai esemény. Jó ezt azért is tudni, mert az európai totális hatalmaknak felette kedvez az, ha a közvélemény figyelme exotikus távoli vidékekre terelődik...

Ezzel az is világossá lesz, hogy a kínai — ez esetben tiencsini — japán akció, ha közvetve, az események összjátéka folytán vagy megegyezés szerint a német-olasz európai és világhatalmi érdekekkel összhangban is van, sorsdöntő jelentősége csak Japánra nézve van, azt Japán elsősorban a saját hatalmi s hadi érdekeinek a védelmében indította. Ha minde feltevéseinket eléggé nem támasztaná alá az a tény, amellyel az érdekelt nagyhatalmak, különösen Franciaország, de főleg Anglia a japán támadást fogadták, egy bármily rövid pillantás a japán belső helyzet újabb alakulására meggyőzhet bennünket arról, hogy a tiencseni és kínai gyors és hathatós akciók magának Japánnak lettek szorongató s sürgősekké. Pár objektív tény: A mezőgazdaságban a rizstermelés, amelyet a hadsereg számára való nagy fontosságára való tekintettel, különösen szorgalmaztak, más termékek terhére is, a bevetett területek erőszakos kiterjesztése és az árak jelentékeny emelkedése mellett is — tetemesen csökkent, annyira, hogy az évi rizstartalék, amelyet a fenyegető nagy háborúra való tekintettel a japán kormány növesztetni akart, 16 százalékkal kisebb a múlt évinél és majdnem harmadával kisebb, mint a kínai hadjárat kezdetén. Ennél is rosszabb helyzet állott elő a kivitel szempontjából oly fontos selyemtermelésben, ahol mintegy 100 millió jen értékű nyers selyemfonállal kevesebbet szolgáltatottak a termelők, mint a múlt években. Ugyanígy esett a hadseregellátás szempontjából legfontosabb halászat és hasonló visszaesést mutat a háború folytatására oly fontos kiviteli cikkek gyártása. Az esés, amely eddig különösen a luxus- és civil fogyasztási cikkek ágait érintette különösen, a megbénulásig, most

az ezeknél jobban forszirozott kiviteli cikkek iparán keresztül a kifejezett hadiiparokban is észlelhető. A háborús krízisnek, amely a totális-háborús államokban mindjobban a többtermelési krízis helyére lép, ez a legfőbb sajáttsága: hogy a békés fogyasztásra szánt vagy termelőeszközök gyártását célzó egészséges produktív termelés csökkenése és ugyanakkor a termelőerők leromlása (munkások hiánya, nyersanyagok rossz minősége, gépek és felszerelések leromlása és fel-nem-ujtása) végül is a háború vezetésére legfontosabb és legforszirozottabb iparágakban is érezteti hatását s az egész gazdasági szervezet megbénulásához vezet.

Amint látható, Japán, a háborús iparban is észlelhető csökkenéssel tuljutott már a háborús gazdálkodásnak azon a fordulópontján, amely aztán szükségszerűen a gazdasági-társadalmi és katonai összeomláshoz vezet — ha nem áll be valami külső segítség. Erről a fordulatról beszél Japán pénzügyi és állampénzügyi helyzete is: A külkereskedelmi mérleg állandó passzivitása, amely az elmúlt két évben az aranykészlet egyharmadának kivándorlását eredményezte, a folyó évben magában másik egyharmadrész kivitelét kell, hogy előidézze, hogy a hadsereg részére szükséges behozatal biztosítva lehessen. Az állami költségvetés, amely több, mint felerészben tisztán, a másik felében pedig részben és burkoltan katonai és az első két háborús évben átlagban 5 milliárdnyi jenne rugott, a folyó pénzügyi évadban majdnem 9 milliárdra szökik fel egyszerre és míg az első háborús évben 2 és egy negyed milliárd jennyi belső kölcsönre kellett megtetézni az állam jövedelmeit, ezévben mintegy 6 milliárdnyi kölcsön kibocsátását (és behajtását) kellett elhatározni. Ha tekintetbe vesszük, hogy ezt a gazdasági élet leromlása, a háborús válság fordulópontján kell keresztülvinni és hogy már az eddigi kölcsönök felhajtása is nagyfokú erőszakos állami beavatkozást, társadalmi és politikai harcokat és zavarokat jelentett, elképzelhetjük, hogy a gazdasági és pénzügyi helyzetnek további fenntartása háborús alapon — maga is felér egy háborúval. Mint mondtuk: olyan helyzet ez, amelyből csak külső segítség hozhat kiutat, vagy újabb, jelentős külterületek gyors elfoglalása, amely az erkölcsi-katonai siker mellett nagyobb arányú rablást tesz lehetővé (ilyen volt 1917-18-ban a németek részére Ukrajna és Románia elfoglalása), vagy pedig olyan akciók, amelyek a nagy és gazdag nyugati hatalmakat arra kényszerítik, hogy segítsenek. Japán angol-ellenes kínai akcióinak e kettős okuk és céljuk van mindenekelőtt — ami távolról sem zárja ki azt, hogy erős hatással legyenek az európai (központi) helyzetre is, a moszkvai tárgyalásokra, stb. Más szempontból — e szemlének eredeti szempontjából — nézve: ha a tiencsini és kínai események Japánnak európai sorstársaival, a német-olasz blokkal való bizonyos tervszerű összeműködését is jelentik, még nem jelenti azt, hogy Japán beállása a totális államok frontjába végleges, hogy ez a hármast-front a háború esetére véglegesen biztosított.

Ami a túloldalt, a békeakaró demokratikus államok oldalát illeti, bár ott is, mint emitt, jelentékeny tisztázódás állott elő az egyes államok magatartásában — különösen Angliában — mégis, éppugy, mint a totális fronton, még nem beszélhetünk a békét védők frontjának egységéről vagy annak végleges kialakulásáról. A kialakulás, helyzettisztulás felé is jelentős lépés történt: a francia-török egyezmény, amellyel a békét (és saját függetlenségüket) védő kis államok erődöve bezárul Német- és Olaszor-

szág keleti terjeszkedése előtt. E lépés fontosságát mi sem bizonyítja jobban, mint az a nagy és fájdalmas áldozat, amelyet ezért Franciaország hozott: az alexandrettei szandzsák átadása. Ugyanígy lépés: a Romániának adott jelentős angol hosszúlejáratú kölcsön. Ugyanígy: a semlegeségi törvény megváltoztatása Amerikában. Ellenkező hatású, zavaró momentumok: A Balti-államok magatartása a német agresszióval szemben, a meg-nem támadási szerződések ez országok és Németország között éppen abban a történelmi pillanatban, amikor az elnyeléssel fenyegető tigris ugrásra készül Danzigban. Ugyanígy akadály: az angolok vonakodása az angol-francia-szovjet-egyezmény megkötése körül és ugyanakkor az angol kormány Chamberlain-csoportjának (amely az I. G. Farbenrel és más német ipari és bankcsúcs-vállalatokkal összekapcsolt angol tőkét közvetve és közvetlenül képviseli) újabb engedékenysége Hitlerrel szemben: a csehszlovák arany kiadása, békenyilatkozatok a kihívó ellenséggel szemben és ugyanakkor diplomáciai és sajtó-manőverezés a látszólag körüludvarolt jövődöbéli szövetséggel, a Szovjetunióval szemben...

Reméljük, hogy végül is létrejön ezen az oldalon az a formális meg-egyeződés, amely a demokratikus államok állandó, rendszeres együttműködését úgy békében, mint háborúban biztosíthatja. Annyi bizonyos, hogy — egyes sajtó-beállításokkal ellentétben, amelyek az „oroszok mindjobban vérszemet kapnak“ tónusra hangolják a közönséget — az új szövetség sorsa nem az oroszokon múlik, akik szószerint ugyanazt követelik most is, amit a kezdet kezdetén kívántak: a védelem kölcsönösségét, a biztosítékok valóban teljes kölcsönösségét, odáigmenően, hogy ha Anglia azonosíthatja határait Belgium és Hollandia határaival, ugy a Szovjetnek is engedjék meg, hogy önmagát tekintse megtámadottnak, ha a Balti-államok valamelyikét éri támadás, amelyek bármelyikéből a legrövidebb az út Berlinből Moszkvába és amelyek közül kettő határán belül felállított ágyuból löni lehet Leningrádot...

A frontok tehát sokat alakultak ez utóbbi hetekben, de még kell alakulniuk, még nem tisztultak ki annyira, hogy a békét vagy háborút biztosítottak láthatná valaki. De vajjon létezik-e abszolúte teljes és végleges kialakulás ezen a téren? Gondoljunk csak arra, hogy az 1914. évi világgyűlés előtt pár héttel, pár nappal — még ugyszólván senki se, maguk az angolok se voltak biztosak benne (legkevésbé Vilmos császár), hogy az angolok részt fognak-e venni a háborúban Franciaország oldalán, nem is szólva az olaszokról... Ezért, a helyzet minden viszonylagos tisztázatlansága mellett is jó lesz nagyon figyelniük arra, amit Churchill és vele együtt sok más beavatott ember mond: hogy most, most következnek a válságos hetek és hónapok... (K.)

A BÉCSI MAGYAR KURIR JELENTI 1789 MAJUS 27-ÉN:
„Mióttától fogva Amerika az Anglus jármot nyakából ki-vevén szabad Társasággá lett, az oltá minden Nemzetek ezen arany szabadság után ásittoznak és a Frantziákra is a Vasinkton Filozofijának szele fuvallott és hogy a kívül pallérozott Nemzet megmutassa, hogy elmebeli világosság is vagy birtokában, sok Vármegyék a magok Députátusainak olyan Instrukciót adtanak, melyen el fog az ostoba világ bámulni, midőn világosságra jövend“.